

Prawo upadło ciowe i naprawcze po ostatnich zmianach

Insolvency Repair in Poland

February 2010

W dniu 12 marca 2009 roku Prezydent podpisał ustawę z dnia 6 marca 2009 roku o zmianie ustawy- Prawo upadło ciowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze S dowym (dalej: „Nowelizacja”). Przedmiotowa ustawa dokonała istotnej ingerencji w ustawę z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo Upadło ciowe i Naprawcze (dalej: „Ustawa”), m.in. poprzez zmianę niektórych zasad kierujących postępowaniem w celu dochodzenia roszczeń wierzycieli w stosunku do dłużnika oraz istotnie modyfikując przepisy proceduralne regulujące prowadzenie postępowania w sprawie ogłoszenia upadłości.

Jednym z głównych osiągnięć Nowelizacji jest reforma postępowania naprawczego, które ze względu na ustalone kryteria jego wszczęcia było w praktyce bardzo rzadko przeprowadzane. Według nowych przepisów, przedsiębiorca może, co do zasady, w wniosku o ogłoszenie upadłości wnosić o zezwolenie na wszczęcie postępowania naprawczego. Uprawnienie takie przysługuje przedsiębiorcy, jeżeli opóźnienie w wykonywaniu zobowiązań nie przekracza trzech miesięcy, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa. W dotychczasowym stanie prawnym, spełnienie przez przedsiębiorcę powyżej przytoczonych przesłanek uprawniało go do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy. Jednakże Ustawodawca przyjął za cel prowadzonych postępowań upadłościowych powinna być w większym niż dotychczas stopniu poprawa funkcjonowania przedsiębiorstw i ich eliminacja z obrotu gospodarczego. Ponadto Nowelizacja umożliwia postępowaniem naprawczym restrukturyzacji nie tylko zobowiązań pieniężnych, jak w dotychczasowych porządku prawnym, lecz wszystkich należności, które mogłyby być objęte układem w postępowaniu upadłościowym. Rozszerzenie zakresu zastosowania postępowania naprawczego stanowi kolejną zachętą dla przedsiębiorców mającą na celu skłonienie ich do działania w sytuacji, gdy problemy finansowe mogą jeszcze rozwiązać przez restrukturyzację zobowiązań.

Istotną zmianą dotyczy to postępowania układowego. Zgodnie z przepisami Ustawy w brzmieniu ustalonym Nowelizacją, w przypadku ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, dłużnikowi będzie co do zasady przysługiwało prawo sprawowania zarządu upadłości w zakresie zwykłego zarządu. Z dotychczasowym doświadczeniem wynika, że upadły wykazuje znacznie większe zaangażowanie w sprawy przedsiębiorstwa niż ma to miejsce w przypadku zarządców sadowych i z oczywistych względów zależy mu na zachowaniu przedsiębiorstwa. Dotychczas obowiązywało odmienne domniemanie: sąd co do zasady powierzał zarząd upadłości zarządcy i na zasadzie wyjątku mógł od tego odstąpić, pozostawiając zarząd upadłości upadłemu, którego czynności były poddane kontroli nadzorczy sądowego. Nowelizacja wzmacnia również pozycję wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo, których wierzytelności były dotychczas w całości wyłączone spod układów. W stanie prawnym zmienionym Nowelizacją, przedmiotowe wierzytelności będą wyłączone spoza układów jedynie do wysokości wartości zabezpieczenia, zaś w pozostałym wymiarze będą objęte postanowieniami układu. Powyższa regulacja będzie miała szczególne znaczenie w przypadku spadku wartości rzeczy, na których ustanowiono zabezpieczenia. Znacznemu uproszczeniu ulegnie ta procedura głosowania nad układem. Według nowych regulacji, głosowania nie będą przeprowadzane w grupach wierzycieli, chyba że sędzia komisarz tak postanowi. Dotychczas, przeprowadzanie głosowania nad układem w podany wyżej sposób było obligatoryjne. Nowelizacja doprecyzowuje także treść układu zawieranego w przypadku układu likwidacyjnego, rozwiewając tym samym wątpliwości co do osoby przeprowadzającej likwidację oraz sposobu jej przeprowadzenia.

Continued

Zmiany dotyczą także przepisów regulujących podział funduszy masy upadłości pomiędzy wierzycieli. Nowelizacja przyjmuje, że wierzytelności zaspokajane będą w ramach pierwszej kategorii, przy czym w ramach kategorii pierwszej zaspokajane będą koszty postępowania upadłościowego a także wierzytelności powstałe po ogłoszeniu upadłości. W konsekwencji oznacza to, że z pierwszej kategorii wierzytelności zostały wyłączone wierzytelności powstałe przed ogłoszeniem upadłości. Ponadto syndyk masy upadłości będzie mógł spłacać należności zaliczone do pierwszej kategorii wierzytelności na bieżąco w miarę wpływu do funduszy masy upadłości stosownych sum, gdy Nowelizacja uchyliła zapis o obowiązku uzyskiwania zgody sądziego-komisarza do zaspokojenia tego rodzaju wierzytelności. W praktyce często zdarzało się tak, że wierzytelności należące do pierwszej kategorii zaspokojenia nie była jeszcze ustalona, co wstrzymywało możliwość dokonania bieżącego planu podziału funduszy masy upadłości, a w konsekwencji opóźniało dokonywanie wypłat dla wierzycieli. Dzięki zmianom wprowadzonym Nowelizacją, wierzyciele dochodzący swoich roszczeń powstałych po ogłoszeniu upadłości przedsiabiorcy, a więc np. wierzytelności powstałych w skutek spełnienia pozostałych części wiadczenia wzajemnego na danie syndyka masy upadłości, będą mieli możliwość szybszego zaspokojenia swoich roszczeń.

Nowelizacja wprowadza rozwiązania znacznie przyspieszające prowadzone postępowanie w sprawie ogłoszenia upadłości. Nowe przepisy istotnie usprawnią działania syndyków masy upadłości. Od dnia wejścia w życie omawianej Nowelizacji, tj. od 31 marca 2009 roku, syndyk będzie miał większą swobodę w zatrudnianiu pracowników, co powinno między innymi ułatwić syndykowi skorzystanie z możliwości czasowego prowadzenia przedsiębiorstwa upadłego. Ponadto, Nowelizacja daje sądowni możliwość wezwania wierzycieli w drodze postanowienia do uiszczenia zaliczek na koszty postępowania. Nowa regulacja pozwala na uzyskanie roszczeń niezbytych w celu prowadzenia postępowania w sytuacji, gdy w skład masy upadłości nie wchodziłoby należne pieniądze. Co istotne, na postanowienie w sprawie wezwania do uiszczenia zaliczek na koszty postępowania nie przysługuje zażalenie. Wątpliwość zmiana dotyczy także postępowania zabezpieczającego. W dotychczasowym stanie prawnym, sądy udzielały zabezpieczenia z urzędu w każdym przypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Ustawodawca doszedł jednak do wniosku, że niesłuszne jest otrzymywanie tak daleko idących konsekwencji dla dłużnika, biorąc pod uwagę okoliczności, że wnioski o ogłoszenie upadłości nie zawsze są uzasadnione. Według nowych przepisów, sądy zabezpieczą majątek dłużnika z urzędu jedynie w wypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez samego dłużnika, w przypadku pozostałych wnioskodawców sądy udzieli zabezpieczenia majątku dłużnika jedynie na ich danie.

Należy również pamiętać o tym, że w dniu 31 marca 2009 roku weszła w życie także ustawa z dnia 5 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przedmiotowa nowelizacja wprowadziła do polskiego systemu prawnego możliwość ogłoszenia tzw. upadłości konsumenckiej. Wniosek o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej może, w myśl nowych przepisów, złożyć jedynie dłużnik. Ogłoszenie upadłości w trybie wprowadzonym nowelizacją z 5 grudnia 2008 roku jest dopuszczalne w sytuacji, jeżeli niewypłacalność powstała na skutek wyjątkowych okoliczności, niezależnych od dłużnika. W szczególności sądy nie ogłoszą upadłości wnioskodawcy, jeżeli dłużnik zaciągnął zobowiązanie będące dla niego niewypłacalnym, lub rozwiązano stosunek pracy z dłużnikiem z jego winy lub za jego zgodą. Ustawodawca znacznie ograniczył możliwość ogłoszenia upadłości w przypadku, gdy w okresie 10 lat przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości prowadzono przeciwko dłużnikowi postępowanie upadłościowe. Warto jednak zaznaczyć, że upadłości konsumenckiej nie mogą ogłosić osoby fizyczne, które faktycznie prowadzą działalność gospodarczą, lecz nie zarejestrowały jej w odpowiednim rejestrze. Do osób w takiej sytuacji stosuje się przepisy prawa upadłościowego dotyczącego przedsiębiorców.